

**SHAHRISABZ ETNOGRAFIK MEROSI: CHUBIN MUZEYIDAGI
MILLIY KIIYIMLAR**

Yoqubov Sanjar Baxtiyor o'g'li

“Shahrisabz” davlat muzey qo'riqxonasi bosh mutaxassisi

[Tel: +998996270099](tel:+998996270099) @mail: yoqubovsanjar17@gmail.com

Annotatsiya: *Mazkur maqolada Shahrisabz muzey qo'riqxonasi qoshidagi Chubin filial muzeyining etnografiya bo'limida namoyish etilgan o'zbek xalqining milliy kiyimlari o'rganiladi. Ushbu kiyimlar xalq hayoti, turmush tarzi, ijtimoiy mavqe va madaniy qadriyatlarning ifodasi sifatida tahlil qilinadi. Ayniqsa, qadimiy atlas, adras, do'ppi va bosh kiyimlar namunalarining tarixiy-ijtimoiy ahamiyati, ularning zamonaviy merosdagi o'rni haqida fikr yuritiladi.*

Kalit so'zlar: *Shahrisabz, Chubin muzeyi, etnografiya, milliy kiyimlar, atlas, adras, bosh kiyim, madaniy meros, xalq amaliy san'ati*

Аннотация: *В данной статье рассматриваются национальные костюмы узбекского народа, представленные в этнографическом отделе филиала музея Чубин при Шахрисабзском музейном заповеднике. Эти одежды анализируются как отражение жизни народа, его быта, социального положения и культурных ценностей. Особое внимание уделяется историко-социальному значению образцов древнего атласа, адраса, тюбетеек и головных уборов, а также их месту в современном культурном наследии.*

Ключевые слова: *Шахрисабз, музей Чубин, этнография, национальные костюмы, атлас, адрас, головной убор, культурное наследие, народное прикладное искусство*

Abstract: *This article examines the traditional Uzbek clothing displayed in the ethnographic section of the Chubin branch of the Shahrisabz Museum-Reserve. These garments are analyzed as expressions of people's lifestyle, social status, and cultural values. Particular attention is given to the historical and social*

significance of ancient samples of atlas, adras, skullcaps, and headwear, as well as their role in the modern cultural heritage.

Keywords: *Shahrisabz, Chubin Museum, ethnography, national clothing, atlas, adras, headwear, cultural heritage, folk applied art*

Kirish

Shahrisabz nafaqat Amir Temur va tarixiy obidalar bilan, balki o'zining betakror xalq amaliy san'ati, urf-odatlarini, milliy liboslari bilan ham yuksak tarixiy va madaniy ahamiyatga ega. Xususan, Shahrisabz davlat muzeyi qo'riqxonasi qoshida faoliyat yuritayotgan Chubin filial muzeyining etnografiya bo'limi o'zbek xalqining o'tmishdagi kiyinish madaniyatini o'rganish, targ'ib qilish va saqlashda alohida o'rin tutadi. Muzeyda namoyish etilgan har bir libos namunasi — bu xalqimizning tarixiy xotirasi, milliy iftixori va estetik qarashlarining yorqin namunasi hisoblanadi.

Asosiy qism

1. Etnografik ekspozitsiyaning umumiy tavsifi

Chubin muzeyining etnografiya bo'limi o'zbek xalqining turmush tarziga oid turli eksponatlarni o'z ichiga olgan. Jumladan, bu bo'limda erkak va ayollarga oid atlas, adras, zarbof, shoyi, ipakdan tikilgan milliy liboslar, yaktak, chopon, do'ppi, duppi, ro'mol kabi kiyim-kechaklar namoyish etilgan. Har bir libos o'z davrining ijtimoiy-iqtisodiy sharoiti, estetik qarashlari va hunarmandchilik darajasini aks ettiradi.

2. Ayollar liboslari

Muzeyda namoyish etilgan ayollar libosi asosan atlas va shoyi matolardan tikilgan bo'lib, bu liboslar naqsh va rang-barangligi bilan ajralib turadi. Tashqi ustki kiyim sifatida ishlatilgan oq ro'mol va kamtarin naqshli yaktak o'zbek ayollarining kamtarlik, iffat va poklik timsoli sifatida talqin etiladi. Libosdagi bezaklar, yoqa va etakdagi naqshlar ayolning yoshiga, oiladagi maqomiga va hattoki vohaning hududiy urf-odatlariga ham ishora qiladi.

3. Erkaklar liboslari

Erkaklar libosi, xususan, muzeydagi namuna, to‘q sariq chiziqli ko‘ylak, ustidan tikilgan adrastan chopon va boshga o‘ralgan salladan iborat. Choponlar odatda matoga qarab oddiy kishilar yoki yirik shaxslar tomonidan kiyilgan. Bunday kiyimlar erkakning mavqei, yoshini va ijtimoiy qatlamini anglatgan. Bosh kiyimlar, xususan, salla, nafaqat bezak, balki diniy va urf-odat ramzi bo‘lgan.

4. Milliy kiyimlarning semantik ma’nosi va bugungi o‘rni

Milliy liboslar faqat kiyim emas, balki xalqning estetik didi, ichki dunyosi va qadriyatlarining obrazli ifodasidir. Muzeydagi ushbu liboslar bugungi dizayn maktablariga ilhom manbai bo‘lib xizmat qilmoqda. Ayniqsa, zamonaviy moda olamida "etno-stil" yo‘nalishlarining rivojlanishi milliy kiyimlarning yana qayta qadrlanishiga sabab bo‘ldi.

Xulosa

Chubin filial muzeyining etnografik ekspozitsiyasi Shahrisabzning boy milliy merosining yorqin namunalaridan biridir. Unda saqlanayotgan kiyim-kechaklar orqali xalqimizning qadimiy urf-odatlarini, kiyinish madaniyati va estetik qarashlari haqida boy tasavvurga ega bo‘lish mumkin. Ushbu liboslar nafaqat muzey eksponati, balki tirik tarix, tirik madaniyat namunalaridir. Ularni o‘rganish

— bu milliy o‘zlikni anglash, avlodlar davomiyligini saqlashdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Qosimov B. — O‘zbek xalqining etnografiyasi, Toshkent: Fan, 2005.
2. Xidoyatov N. — O‘zbek milliy kiyimlari tarixi, Toshkent: “O‘zbekiston”, 2010.
3. Shahrisabz davlat muzey qo‘riqxonasi materiallari, 2024-yilgi ekspozitsiya katalogi.
4. Sultonov A. — Xalq amaliy san’ati va madaniy meros, Samarqand: “Ilm Ziyο”, 2017.
5. UNESCO. — Intangible Cultural Heritage in Uzbekistan, Paris, 2020.